

Час выбраў нас!

інтарэсы. І мы ўпэўнена гэта робім і рухаемся да жаданага выніку.

Наша саюзнае будаўніцтва — узор саюза суверэнных народаў. І гэта мадэль мае шанцы на поспех і пашырэнне ўдзельнікаў. Падкрэсліваю: ніякага гвалту і ніякага паглынання!
(Апладысменты.)

Такім жа сур'езным рэсурсным, гаспадарчым і транзітным патэнцыялам валодае Еўразійскі эканамічны саюз. Ён можа прэтэндаваць на тэхналагічнае і інтэлектуальнае лідарства ў рэгіёне.

Набірае вагу Шанхайская арганізацыя супрацоўніцтва, дзе мы ўжо летам будзем выступаць у статусе паўнапраўнага члена.

Каб мець уяўленне аб перспектывах дадзенай структуры, дастаткова паглядзець, колькі месца на карце свету займаюць дзяржавы-ўдзельніцы і назіральнікі. З такім размахам і не трэба быць ваенным блокам на ўзор НАТА, каб быць стрымлівальным элементам лямбда-агрэсіі.

Ды і не ў маштабе сіла. ШАС — гэта размова на роўных. Усе, хто стаміўся ад гегемоніі Амерыкі, у тым ліку краіны Лацінскай Амерыкі, Глобальнага Поўдня, глядзяць на гэту структуру з павагай. А БРИКС — гэта ўжо іншая геаграфія і іншы маштаб уплыву на сусветны парадак дня.

Няма сумненняў: ШАС і БРИКС — прагрэсіўная сусветная большасць. Гэта выклік ідэалогіі глабальнай уніфікацыі. Месца Беларусі менавіта там, побач з народамі, якія прадстаўляюць розныя культуры, але аб'яднанія імкненнем да міру і развіцця.

Тэма Глобальнага Поўдня, вядома, жажліва гучыць для Еўропы, якая старэе. Гуманітарны і міграцыйны крызіс, справакаваны барацьбой за ўплыў у рэгіёне, нарастае. Вы ведаеце, кім гэты крызіс справакаваны. Але і гэта няважна.

Эксперты прагназуюць сур'езныя змены і без таго безаблічнай агульнаеўрапейскай ідэнтычнасці пад націскам мігрантаў на працягу нейкіх 20 гадоў. Для Еўропы гэта катастрофа.

Няма ўжо часу строіць з сябе неакаланізатарна, чапляцца за страчаны імідж белага ўладара. Ды і не ўладары вы ўжо! Нават на сваёй зямлі.

Грамадзянам Еўрасаюза раз за раз вярнуцца да традыцыйных каштоўнасцяў, пачаць дзяцей нараджаць, умацоўваць інстытут класічнай сям'і. Ім бы ўпасацца ў новыя прагрэсіўныя структуры ўзаемадзейнення з Усходам. Гэта наш агульны Еўразійскі кантынент.

Але куратарам з Вашынгтона больш падабаецца ідэя адпраўляць еўрапейскі салдат ва Украіну. У авангардзе перспектывы стаіць, або першай на чарзе, Францыя. Як кажуць, без каментарыяў.

Надыходзіць час моцных. Не агрэсіўна моцных, а моцных духам.

Сапраўдная моц вымяраецца імкненнем станавіцца лепшым, рабіць свет лепшым, прымаць яго нацыянальную, канфесійную, ідэалагічную разнастайнасць, дапамагаць тым, хто слабейшы. Мы, беларусы, так разумеем сілу нацыі.

Якія мы, сучасныя беларусы, хто трэць стагоддзя цвёрда стаіць пад інфармацыйным, санкцыйным «агнём»? Безумоўна, развіваючыся ў сітуацыі пастаяннага ціску і агрэсіі, мы загарталіся.

А ўвогуле, гістарычнае развіццё беларускага народа насуперак аб-

ставінам і ёсць той унікальны шлях, прычым даўжынёй у стагоддзі. Мы — нацыя моцная. Што павінны рабіць у першую чаргу, каб захаваць гэты статус? Усё проста: трэба станавіцца яшчэ мацнейшымі.

У аснове асноў — моцная эканоміка. Але і яна — наступства правільнага геапалітычнага выбару.

Памятаеце афарызм пра савецкае мінулае, які нарадзіўся на фоне разрухі 90-х? Тыя, хто апладзіраваў ліберальным рэфармам, і ў нас таксама, ганіў савецкую сістэму, раптам сталі відучымі і пачалі ўспамінаць: як добра мы дрэнна жылі. Каб не прыйшлося калі-небудзь сказаць гэтак жа аб нашым з вамі часе, параўноўваючы яго з якой-небудзь чарговай гуманітарнай катастрофай, давайце

магчыма з тымі намаганнямі, якія мы разам прыклалі, я ганаруся нашымі дасягненнямі.

Дзякуй вам усім, хто ў 1990-я выводзіў краіну з крызісу, адводзілі яе ад прорвы.

(Апладысменты ў зале.)

Так, можна шмат раскаваць аб тым, як у гады станаўлення суверэннай Беларусі мы харчаваліся бульбай і хлебам. Мясца і рыба былі святочнымі стравамі. Бананы і мандарыны ўвогуле бачылі раз на год. І тое не ўсе. А сёння?..

Фінансавыя магчымаці беларусаў (як кажуць эканамісты, пакупніцкая здольнасць даходаў) выраслі ў разы. Калі ласка, на прыкладах. Не нашы лічбы.

У сярэдзіне 1990-х даходу хопіла б прыкладна на 20 кілаграмаў ялавічыны ці свініны, калі б іх можна было дастаць. А сёння

педагогаў, навукоўцаў, якія рванулі на рынку гандляваць, каб выжыць. Як трухлелі жыллё, школы, бальніцы і не будаваліся новыя. Мы і марыць аб гэтым тады не маглі.

А за перыяд з 1994 да 2022 года амаль у два разы павялічылася колькасць амбулаторна-паліклінічных арганізацый, і цяпер гэта 2660 устаноў.

У сферы аховы здароўя Беларусь займае адно з вядучых месцаў у свеце па даступнасці медыцынскіх паслуг для насельніцтва. Заява СААЗ. Яшчэ 10 гадоў таму перасадка органаў чалавека ў краіне была гістарычнай падзеяй, сёння гэта шырока распаўсюджанае бясплатнае для беларусаў медыцынскае ўмяшанне. Больш як паўтысячы такіх аперацый праводзім штогод не толькі ў сталіцы, але ўжо і ў абласных цэнтрах.

ну, дапусцім 1990-х, хто нарадзіўся ў дабрабыце, такі экскурс у гісторыю не крапае. І гэта добра. Гэта значыць, што нам, старэйшаму пакаленню, ёсць што прадставіць маладому пакаленню ў год нашага 30-годдзя.

Мы не проста пераадолелі цяжкасці, якія зваліліся на нашы плечы. Мы зрабілі гэта хутка і якасна — так, што пакаленне 30 плюс сёння пераканана: беларусы заўсёды жылі дакладна так, як цяпер. Ды нам у радасць, што ў іх такое жыццё. Дзеля гэтага мы і працавалі.

І мне ў радасць ведаць, што беларусы могуць сабе дазволіць мець зберажэнні. Толькі ў банкаў, па даных на пачатак гэтага месяца, на рахунках насельніцтва захоўваецца без малага, гэтыя звесткі можна правярыць, 30 мільярдаў рублёў. У сярэднім гэта прыкладна па тысячы долараў на кожнага жыхара краіны. І дома, думаю, пад падушкай, як у народзе кажуць, схавана, як у нас гавораць, на чорны дзень. «Бедна» жывём.

Пры гэтым Беларусь з'яўляецца краінай з нізкім узроўнем сацыяльнага раслаення насельніцтва па даходах. Па маім глыбокім перакананні, менавіта так і павінна выглядаць цывілізаваная высокаразвітая краіна. Краіна роўных магчымаццяў.

Беларусь кардынальна змяніла свой сацыяльны статус. З групы краін з нізкім узроўнем чалавечага развіцця перамясцілася ў групу з вельмі высокім узроўнем, дзе ўпэўнена займае сваю пазіцыю ўжо больш за 10 гадоў. Удумайцеся: усяго за нейкія 30 гадоў мы гэта зрабілі.

Давайце сумленна. Аснова для развіцця ў нас ёсць. Мы забяспечылі макраэканамічную збалансаванасць, фінансавую стабільнасць, аднавілі дынаміку эканамічнага росту, нарасцілі вялікі экспертны патэнцыял.

У краіне ў поўнай меры вырашаны пытанні харчовай бяспекі. Узровень самазабяспечанасці Беларусі малаком і малочнымі прадуктамі складае звыш 260 працэнтаў. А што такое 260 працэнтаў? Гэта магчымасць накарміць дзве з паловай Беларусь.

Па іншых паказчыках — амаль паўтары Беларусі можам забяспечыць мясам і мясапрадуктамі.

Мы ўваходзім у пяцёрку лідараў сярод краін СНД па сярэднедушавай вытворчасці збожжа і агародніны.

А памятаеце, як мы ў 1990-я збожжа ў Чэхію куплялі, каб накарміць людзей. І тыя нашчадкі збеглых, дакладней, іх бацькі, сцяной стаялі супраць і прасілі Чэхію не даваць нам збожжа. Цытую: «Хай яны там падохнуць». Але мы выжылі.

Больш за тое. Мы гатовы ўносіць свой важкі ўклад у забеспячэнне харчовай бяспекі ва ўсім свеце. За гэта, як вы ведаеце, выступае і генеральны сакратар Арганізацыі Аб'яднаных Нацый.

Мы значна прасунуліся ў пытаннях забеспячэння энергетычнай незалежнасці. **Беларуская атамная станцыя — гэта наш моцны брэнд і наш суверэнітэт.** І гэта якасць нашага жыцця, якая забяспечваецца развіццём электражылля, электратранспарту, скарачэннем выкідаў парніковых газаў на сем мільёнаў тон. Лічба ўнушальная.

У галіне жыллёвай палітыкі, у прыватнасці ў пытаннях дапамогі ў будаўніцтве і набыцці жылля, мы захоўваем прыярытэт за

Фота БелТА.

сапраўды прызнаем: мы ніколі яшчэ так не жылі добра, як сёння!

(Апладысменты ў зале.)

Вядома, маглі б і лепш. Але ў нас няма таго, што ёсць, напрыклад, у Эміратах і Расіі.

(Апладысменты ў зале.)

Прызнаем, каб не кідацца ў рэвалюцыйныя трансфармацыі. Не для гэтага трэць стагоддзя таму мы адводзілі народ ад прорвы. І адвялі.

Сёння рэальныя грашовыя даходы беларусаў у 10 разоў перавышаюць узровень сярэдзіны 1990-х. Я зараз буду называць лічбы не нашы, іх. Ведаю, якая будзе рэакцыя на гэты тэзіс. Некаторыя паналісваюць, што за 30 гадоў у 10 разоў — гэта не так ужо шмат. Але падкрэслію: рэальныя даходы, падмацаваныя рэальнымі магчымацямі купляць, зберагаць, адпачываць.

Так, санкцыі рост стрымалі. Так, без іх, гэта значыць, у абдымку з тымі, хто іх увёў супраць нас, з Захадам і Амерыкай, быў шанец разбагацець. Але не ва ўсіх. Выключна ў лічаных беларусаў. **Мы ж рабілі ўсё, каб не дапусціць раслаення грамадства, празмернага раслаення на бедных і багатых. Няхай не кожны гэта разумее, не ўсе прымаюць, але мы рабілі тое, што абяцалі народу. І мы гэта зрабілі! Як умелі і як маглі. І няхай пасля нас зробіць лепш іншыя!**

Ведаючы, як ніхто іншы, геапалітычныя рызкікі, сувымяраючы нашы геаграфічныя, рэсурсныя

гэта больш за 100 кілаграмаў (рост у 4—5 разоў). Тады даступна было 13—14 кілаграмаў сыру ці сметанковага масла, калі дастанеш, сёння з лішкам не 13, а 46—48 кілаграмаў (рост больш як у 3 разы).

Гэты пералік невычэрпны.

Можна казаць пра тое, што яшчэ трэць стагоддзя назад сучасная бытавая тэхніка для нас была раскошай, на тэлевізар гадамі збіралі, на асабістым аўто ездзілі выключныя людзі, а сёння гэтыя «выключныя людзі» маюць машыны на розныя выпадкі жыцця: для прагулкі, на рыбалку, ну, і іншых мэт.

Дарэчы, у 90 годзе мінулага стагоддзя ў нашых грамадзян было ў карыстанні крыху больш за паўмільёна аўтамабіляў, а ў 2023 годзе, у мінулым, — звыш трох мільёнаў (у пяць з паловай разоў больш). **Гэта значыць, на кожнага трэцяга жыхара краіны, уключаючы немаўлят, прыпадае аўтамабіль. Што важна: беларусы ўсё больш могуць сабе дазволіць і дазваляюць пакупку новай машыны. Ужо чэргі сталі.**

А пры падтрымцы Кітайскай Народнай Рэспублікі, удумайцеся ў гэта, мы змаглі стварыць уласныя легкавыя аўтамабілі. У 2023 годзе выраблена і рэалізавана амаль 70 тысяч аўтамабіляў. І такія ж чэргі, і нарасхват гэтыя аўтамабілі, якія мы пастаўляем на экспарт. Хто б мог падумаць!

Успамінаючы 1990-я, можна таксама шмат казаць пра тое, як не халала кваліфікаваных урачоў,

За тры дзесяцігоддзі мы дабіліся (без ілжывай сціпласці) неверагодных вынікаў у сакральнай тэме нараджэння немаўлят. Сусветная арганізацыя аховы здароўя. **Можна па праве ганарыцца тым, што мы змаглі скараціць мацярынскую смяротнасць больш як у 6 разоў, гэта яны кажуць. Смяротнасць немаўлят — у пяць з паловай. І маем адны з самых нізкіх паказчыкаў у Еўропе і свеце.**

А дзякуючы ЭКА толькі за апошнія 5 гадоў на свет з'явіліся больш за 4 тысячы маленькіх беларусаў.

За гэтымі сухымі лічбамі — сотні тысяч шчаслівых мацярынскіх сэрцаў і радасных усмешак немаўлят.

А для маладых і будучых мамчак адзначу, што Беларусь займае 20-ю пазіцыю ў рэйтынгу самых камфортных для мацярынства краін. На гэты камфорт мы працавалі па ўсіх кірунках: пачынаючы ад будаўніцтва ўстаноў дашкольнай і школьнай адукацыі, медыцынскіх, спартыўных, развіццёвых цэнтраў, заканчваючы распрацоўкай агульнаадукацыйных праграм.

Мы ўвялі ў эксплуатацыю 170 тысяч вучнёўскіх месцаў ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі, 55 тысяч месцаў — у дашкольных. За 30 гадоў дасягнулі амаль стапрацэнтнай забяспечанасці малых месцаў у дзіцячым садку. У пачатку 1990-х толькі каля паловы дзеткаў ішлі ў першы клас з дзіцячага садка.

Вядома, я разумею, што для тых, хто не бачыў таго жыцця,